

udelukker, at enkelte nærmest paa offentligretlig Adkomst hvilende økonomiske Rettigheder som en afskediget Embedsmands Ret til Pension kan henføres under Ordet Ejendom i Grundlovens § 80 paa Grund af dette offentlige Tjenesteforholds nære Lighed med et privatretligt Tjenesteforhold, saa er det utvivlsomt den egentlige Mening og Hensigt med Grundlovens § 80 at beskytte den private Ejendomsret, d. v. s. den ved de private Borgeres Initiativ og Flid ad privatretlig Vej opsamlede Ejendom, mod vilkaarlige Indgreb fra Statsmagten. Derfor falder i Almindelighed offentligretlige Rettigheder, selv om de kan have Formueværdi, som f. Eks. Indfødsretten, der normalt er en Betingelse for at faa Aldersrente og Invalidrente og Fattigtorsørgelse og Adgang til mange Stillinger og derfor oftest søges af Udlændinge for at faa Adgang til disse Goder, utvivlsomt ikke under Ejendom efter Grundlovens § 80 og nyder ikke Beskyttelse efter denne Paragraf. Og det samme gør utvivlsomt heller ikke f. Eks. en opnaaet Ret til Aldersrente, selv om denne nu i Loven om Aldersrente af 7. August 1922 helt igennem betegnes som en egentlig „Ret“ og maaske udgør den paagældendes eneste Formueaktiv.

At særlig hverken „Retten“ til Aldersrente eller anden lignende de ubemidlede Klasser ved den moderne sociale Forsorgslovgivning tillagt Ret til Hjælp af det offentlige falder ind under „Ejendomsret“ i Grundlovens § 80, fremgaar klart ved en Sammenstilling af Grundlovens § 80 med Grundlovens § 82. Ligesom den første Paragraf taler om en Ret, Ejendomsretten, taler den anden, § 82, vel for saa vidt ogsaa om en Ret, som den udtaler, at den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis Forpligtelse ikke paahviler nogen, anden, er *berettiget* til Hjælp af det offentlige. Men hvilken Forskel mellem de to „Rettigheder“ i Grundlovens Øjne! Kilden til vor Grundlovs § 80 — i alt Fald den første Kilde dertil — er jo den berømte Art. 17 i de franske Menneske- og Borgerrettighedens Erklæring af 1789, der lød saaledes: „Da Ejendomsretten er en ukrænkelig og hellig Ret, kan den ikke berøves nogen, medmindre den offentlige Nødvendighed, som paa forsvarlig Maade bevises at være til Stede, øjensynlig kræver det, og dog kun mod en fuldstændig og forudgaaende Erstatning.“ Det er den samme Opfattelse, hvorpaa Grundloven af 5. Juni 1849 § 87 hvilede, og som endnu den nugældende Grundlovs § 80 hviler paa, selv om Ejendomsretten ikke her som i den franske Kilde betegnes rent ud som hellig, men kun som ukrænkelig. Den skal altsaa stadig være ukrænkelig, og Grunden er naturligvis den, at uden privat Ejendomsret, d. v. s. uden driftige og selvforsørgende Borgere, kan efter Grundlovens Opfattelse Staten ikke bestaa, og derfor skal de privates Ejendomsret være beskyttet mod vilkaarlige Angreb fra offentlige Myndigheders Side, selv om det saa sker i Lovs Form. I § 82 tales derimod om dem, der ikke selv kan ernære sig eller sine; de skal visse ikke gaa til Grunde, en human Stat bør sørge for dem, og de skal derfor være berettigede til Hjælp af det offentlige, men der tilføjes udtrykkeligt: „dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyder“, d. v. s., at de maa underkaste sig de Vilkaar, som Loven til Gengæld til enhver Tid paalægger dem. De vinder altsaa ikke derved nogen selverhvervet Ret i Lighed med den ukrænkelige Ejendomsret, som Grundlovens § 80 beskytter selv mod Lovgivningens Vilkaarlighed. Men i hvilken Form, paa hvilke Betingelser og i hvilken Udstrækning den offentlige Hjælp skal ydes dem, det afhænger af Lovens Bestemmelser til enhver Tid. Og der er altsaa ikke Tale om, at en ifølge Lov erhvervet Ret til Forsørgelse af det offentlige skulde kunne falde ind under den ukrænkelige Ejendomsret i Grundlovens § 80.

Det maa nu vel erkendes, at den skarpe Adskillelse mellem den ukrænkelige Ejendomsret i Grundlovens § 80, som Grundloven oprindeligt for enhver Pris vilde værne, og den Ret til Hjælp af det offentlige, som Grundlovens § 82 tilsiger, i Tidens Løb og navnlig i den allernyeste Tid er blevet adskilligt udhulet. Til at begynde med var det saaledes utvivlsomt Meningen, at Hjælpen til de fattige som Hovedregel skulde ydes i Form af Fattighjælp med den Følge bl. a., at de paagældende derved mistede deres Valgret til Rigsdagen, jfr. Grundlovens § 30. Dette stemte jo fuldkomment med Grundlovens Regler om Valgretten til Folketinget lige indtil 1866, hvorefter ikke blot de var udelukkede fra Valgret, der havde nydt ikke eftergivet eller tilbagebetalt Fattighjælp, men ogsaa saa godt som alle Personer, der stod i privat Tjenesteforhold. Thi deri laa, at det efter den gamle Grundlov af 1849 og endnu efter den reviderede af 1866 skulde være de økonomisk selvstændige Borgere, der styrede Landet og derunder ogsaa bestemte, i hvilket Omfang det offentlige Hjælp efter Grundlovens § 82 skulde ydes dem, der ikke selv kunde bjærge sig. Betegnende for denne Opfattelse er det, at Professor *Holek* endnu i sine Forelæsninger over Grundloven af 1866 ligefrem betegner Retten til Hjælp af det offentlige